

Musijckboek van H. D. Hanekuijk

<https://hdl.handle.net/1874/44865>

Utrecht, 2 september 2001

L.S.,

allereerst mijn excuses voor de bovenstaande onpersoonlijke aanhef van deze brief.

In de verzameling rariora van uw bibliotheek bevindt zich een handschrift H Hanekuijk, onder signatuur MSo 4. Dit handschrift is door Jos Koning in 1999 bij de Stichting Volksmuziek Nederland uitgegeven, onder de titel "Musijcboek van J. Hanekuijk 1703" - Jos Koning meende in de gekalligrafeerde naam op de titelpagina eerder "J Hanekuijk" dan "H Hanekuijk" te moeten lezen. Daarbij gaf hij aan dat er verder niets te zeggen was over de plaats van ontstaan van het handschrift en de auteurs - auteurs, aangezien er inderdaad meerdere handen in het handschrift te onderkennen zijn. Jos, die mij oppervlakkig kent, heeft mij eens gevraagd of ik een suggestie had. Ik interesseer mij namelijk voor dit soort muziekhandschriften, en neus nog wel eens in bibliotheken en archieven rond.

Ik meen inmiddels inderdaad iets gevonden te hebben dat meer vertelt over de oorspronkelijke bezitter van het handschrift: ik meen de eerste auteur van het handschrift te kunnen identificeren als Hylke Douwes Hanekuijk uit Harlingen.

Ik moet daarbij echter benadrukken dat ik op dat ik zowel wat musicologie als archiefonderzoek betreft een ongekwalficeerde amateur ben, en dat ik ook geen handschriftdeskundige ben: ik ga bij het vergelijken van handschriften op mijn gevoel af, en dat is geen wetenschappelijke basis. Daarom wil ik u mijn "identificatie" en persoonlijke overtuiging dan ook slechts aanreiken als hypothese, en hint voor wie zich dan ook verder in het ontstaan van het handschrift zal willen verdiepen.

Ik stuur u als beheerder van het handschrift een exemplaar van het verslag met bijbehorende kopieen zoals dat ook naar Jos Koning gaat, en hoop dat mijn suggestie daarmee voor eventueel volgende belangstellenden toegankelijk wordt gemaakt. Natuurlijk hoop ik ook dat u zich in mijn suggestie voor de identificatie van H Hanekuijk kunt vinden, en dat u iets aan mijn informatie heeft.

Vriendelijke groeten,

Jac Fuchs
Plompstorengracht 31
3512 CB Utrecht

Over de herkomst en auteur(s) van het handschrift Hanekuijk, Utrecht, Bibliotheek van de Faculteit der Letteren van de Universiteit, signatuur MSo 4

Tenaamstelling en datering van het handschrift:

Het handschrift staat op naam van "H Hanekuijk", de naam die op de omslag geschreven is, maar op basis van de gekalligrafeerde naam op de titelpagina van het handschrift is het in de uitgave van 1999 bij de Stichting Volksmuziek op naam gesteld van "J Hanekuijk".

Naar mijn mening dient de gekalligrafeerde naam gelezen te worden als "H D Hanekuijk", en is dus de oorspronkelijke toeschrijving van het handschrift de betere.

Op de voorzijde van het handschrift staat het jaartal 1702, en op de titelpagina staat 1703. Er lijkt gedurende een langere periode aan het handschrift gewerkt te zijn, maar het bevat verder helaas geen dateringen.

Hoe ik aan mijn "resultaat" gekomen ben:

Mijn pogingen om iets meer over "Hanekuijken" te vinden ben ik begonnen met het inzien van een publicatie waarin een overzicht wordt gegeven van familienamen die in publicaties in Nederlandse genealogische tijdschriften en jaarboeken worden genoemd - de naam van die publicatie ben ik helaas kwijt. Het exemplaar dat ik in het Gemeentearchief van Amsterdam heb ingekeken dekte publicaties tot 1996, maar leverde maar een artikel op: "De afstammelingen van Schelte Sicces (1560-1820). Harlingse Geslachten. Naar een oud familieboek bewerkt door W Wijnaendts", op p. 73 van "de Wapenheraut" van 1900.

(Zo verwonderlijk is dat echter ook weer niet, omdat een onderzoek in de online-telefoongids uitwees dat de naam Hanekuijk in Nederland bijna niet meer voorkomt.)

In dit artikel kwamen twee heren Hanekuijk voor die goed bij de tenaamstelling en datering pasten:

Hylke Johannes Hanekuijk (24-4-1674 - 9-1-1723),

en zijn oudste zoon Johannes Hylke Hanekuijk (8-5-1703(!) - 17-6-1769); beiden waren te Harlingen geboren en overleden.

In een telefoongesprek met de gemeentearchivaris van Harlingen kreeg ik te horen dat er in Harlingen geen notariële archieven uit die tijd bewaard werden, maar dat ik daarvoor in het Rijksarchief Friesland te Leeuwarden moest zijn. Daar kreeg ik overigens te horen dat Friese notarissen in 1811 stelselmatig geweigerd hebben hun archieven over te dragen, en dat er dus in Friesland vrijwel geen originele akten van voor die datum bewaard zijn gebleven. Harlingen vormt geen uitzondering op deze regel.

In Leeuwarden waren echter wel microfiches en fotokopieën van oudere Doop- en Trouwboeken uit Harlingen te zien. Gelukkig bleken in deze boeken als regel de echtelieden zelf de akten ondertekend te hebben. Zo kwam inderdaad de kopie van de huwelijksproclamatie/-akte van Hylke Johannes Hanekuijk met Hincke Philippus uit 1700 (zij het op een andere dag gesloten) dat in het artikel uit 1900 genoemd werd [BIJLAGE 1]. De handtekening hierop blijkt echter geenszins te lijken op het schrift uit het handschrift.

Verder zoeken in de registers op de huwelijken leverde echter ook een huwelijk in 1704 van ene Hylke Douwez Hanekuijk (zonder j !) op [BIJLAGE 2]. Op de proclamatie/akte hiervan staat, hoewel Hylke zijn achternaam zonder "j" erin schreef, een handtekening die naar mijn mening verregaande gelijkenis vertoont met de kalligrafie van de naam in het handschrift. Daar komt bij dat, met de naam "Hylke Douwez Hanekui(j)k" in het achterhoofd, de gekalligrafeerde naam in het handschrift zich uitstekend blijkt te laten lezen als "H.D(!). Hanekuijk", en niet zomaar als "H Hanekuijk" of "J Hanekuijk".

Voorts meen ik treffende overeenkomsten te zien met het handschrift van teksten bij een aantal van de eerste 88 melodieën in het handschrift, die door Jos Koning als afkomstig van een auteur, de "echte Hanekuijk", aangemerkt zijn - ik wijs bijvoorbeeld op de "D" van melodie 17, "Daphna". Ik moet daarbij wel opmerken dat, hoewel ik het met Jos Koning eens ben wat toeschrijven van de eerste 88 melodieën aan een auteur aangaat, ik wel vind dat er in het schrift van dat deel van het handschrift de nodige variatie zit (zoals het voorkomen van verschillende hoofdletters "M" en meerdere soorten "t"'s, en het niet consequent beginnen van titels met hoofdletters).

De zeer behulpzame medewerkers van het Leeuwarder archief wezen me verder op het bestaan van een Fries genealogisch jaarboekje, waarvan de inhoud niet in het aan het begin genoemde naslagwerk mee-geïndexeerd lijkt te zijn. Ook dit leverde een magere oogst op: alleen in 1953, op p.16, wordt een Hanekuijk vermeld, zonder vermelding van geboorte- of sterfdatum of nageslacht, vanwege zijn ingetrouwd zijn in een besproken geslacht. Toevalligerwijze was ook dit een Hylke Douwes Hanekuijk (nu met "j"!), waarvan de huwelijksproclamatie/-akte terug te vinden was [BIJLAGE 3].

Het gaat hier om een huwelijk uit 1725, met een handtekening die (met het nodige voorbehoud vanwege de 21 jaren verschil), m.i. grote gelijkenis vertoont met de handtekening uit 1704. Interessant van dit stuk is 1) dat de ondertekenaar nu wel de "j" in zijn achternaam heeft opgenomen, maar ook dat zijn beroep bekend is "Coopman" (laatste woord van de eerste regel).

De medewerkers van het archief te Leeuwarden hebben me verder nog geholpen bij het zoeken van andere stukken van, of aangaande mensen met de achternaam Hanekuijk. De ochtend dat ik er was leverde dat weinig op. Er bleken nog enkele brieven door Hanekuijken geschreven te zijn, maar de oudste daarvan dateert van 1796, en ik zag geen verband tussen het schrift daarvan en de diverse handen in het handschrift [BIJLAGE 4].

Verondersteld resultaat :

Ik heb twee handtekeningen gevonden, waarvan ik zeer aannemelijk acht dat ze beide gezet zijn door degene die de eerste auteur van het handschrift MSo 4 was. Deze persoon heette Hylke Douwes (of Douwez) Hanekuijk. Hij was koopman te Harlingen en trouwde te Harlingen in 1704 en hertrouwde er in 1725.

Relativering:

Hoewel ik meen een zeer plausibele suggestie te hebben voor de plaats van ontstaan van het handschrift en voor een vollediger naam plus het beroep van de voornaamste en eerste samensteller ervan, blijft er nog veel te doen.

Zo zijn er van de door mij genoemde persoon nog vrijwel geen nadere gegevens bekend, en is er van de drie auteurs die volgens Jos Koning (en ik ben het met hem eens) elk een substantieel deel van het handschrift geschreven hebben, nu nog steeds pas een benoemd. Tenslotte : ik ben geen handschriftdeskundige, en hoezeer ik zelf van de overeenkomsten van de diverse handtekeningen overtuigd ben : het woord van een deskundige lijkt me veel meer waard.

Arthe Douwe Panthuck en Doopje ...
... 13 Decemb: 1704. 20 Decemb: 1704.

Als de ...
... 20 Decemb: 1704

Arthe Douwe Panthuck
Aagen Oerts Lingst

Tjalls H. ...

(me recente)
Geert

...
3

later
in
postlood

25 April 1796

62

Geraade Medeburgers?

Hier nevens gaaf ik Coppen van de Verslag te Brussel, zo niet letterlyk althans woordelyk-gelyk van het origineel, behalve een paar regels die ik met . . . . heb moeten stellen, om dat ik diezelv heb doorgeschryfd, zodra ik besloot het stuk in de Vergadering van Represantanten ^{voor} te brengen en aan elk der Eeden, die het versagt, ter Lectuur te overhandigen. Ik was gelykafgeend, om van dezen brief zodanig gebruik te maaken, als ik voor het algemeen belang dan goedvonden; althans in dien dien vyfste ik de laatste penode, des ook om dardelven gebuel of ten deele aan Repres: miede te deelen. Ik kan nu niet meer met zekerheid zeggen de juiste woorden, die ik voor ruim 7 weken uitgebrad heb, maar ik weet zeer wel, dat ik het voor leeren van die penode toen beskoude, als aan het algemeen

Den Burgers

M. J. Huber

geen nut, en aan den Brufthuyzen nadeel
te kunnen doen. Ik voeg hier niet by een
Copie van een Post Scriptum, op een los papuys
by de Messire ingesloten eensdels om dat het
door U niet is verogt, en ten anderen, om dat ik,
niet goedgevonden hebbende daer van eenig gebruik
te maken, niet kan denken, dat de oude Heer
daarin belang stelt. Dwaal ik hier in, dan
huff sulky flegte een enkel woord te kosten,
en het is ook ten dromte van den geoorde vader,
aan den welken U wel by gelegentheid zal ge:
lieven te bryten, het geen ik U nevens het ge:
bruk, dat ik van de Messire heb gemaakt, in onre
laetste wandeling communiceerde.

Ben mit verschuldigde aytung

Leuward. de 25 April 1796

W. H. van der Schueren

By the Haanikeuk

3